

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

TREĆI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period januar - jun 2015.

Podgorica, septembar 2015.

SADRŽAJ:

UVOD	3
1.Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napredak ostvaren u pregovorima	3
1.1.Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu.....	4
2.Strateški dokumenti i izvještaji	5
2.1.Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2015-2018.	5
2.2.Adaptacija akcionih planova za poglavlja 23 i 24	6
3.Politički dijalog s Evropskom unijom	6
4.Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje	9
5.Dokumenti Evropske unije o napretku Crne Gore u pristupnom procesu	16

UVOD

Treći polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - jun 2015. rezultat je obaveze informisanja Skupštine od strane Vlade Crne Gore na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. XII 2013. U tački 12, podtačka 8 Rezolucije, definisano je da „Skupština Crne Gore tokom redovnih zasijedanja, na sjednicama kojima prisustvuje ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, razmatra polugodišnje izvještaje o toku evropskih integracija.“

Treći po redu izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, odnosi se na period od 1. I 2015. do 30. VI 2015. Crna Gora je u navedenom izvještajnom periodu nastavila sa dosadašnjom dinamikom pregovaračkog procesa, otvorivši četiri nova pregovaračka poglavlja i zaokruživši ukupan broj otvorenih poglavlja na 20.

Nastavljen je pozitivan kontinuitet u dijalogu Crne Gore s državama članicama Evropske unije, realizovan posredstvom niza bilateralnih konsultacija i ustanovljenih okvira za realizaciju ekspertske podrške. Sprovedeno je i niz aktivnosti u interesu daljeg promovisanja transparentnosti pristupnog procesa, organizovanjem javnih debata za poglavlja pravne tekovine u cilju približavanja javnosti značaja procesa pristupanja i objavljivanjem relevantnih dokumenata od značaja za pregovore na novom sajtu za informisanje javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji - www.eu.me – inaugurisanom 11. III 2015.

U fokusu daljih aktivnosti u pristupnom procesu ostaje otvaranje 13 preostalih poglavlja pravne tekovine, kao i jačanje i međusobno povezivanje institucija u pravcu efikasnijeg ispunjavanja ciljeva i zadataka evropske agende, primarno posredstvom implementacije usvojenog zakonodavnog okvira i kontinuiranog jačanja administrativnih kapaciteta za njegovo uspješno sprovođenje.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napredak ostvaren u pregovorima

U kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, nastavljen je dijalog sa evropskim partnerima o svim pitanjima važnim za dalji tok reformskog procesa, u okviru definisanih institucionalnih struktura.

Tokom izvještajnog perioda u Podgorici je 25-26. II 2015. održan *V sastanak Pododbora za pravdu, slobodu i bezbjednost*, na kojem je razmotren napredak od prošlog sastanka održanog u februaru 2014. Polaznu osnovu za razmatranje napretka, predstavljali su izvještaji o realizaciji Akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 i 24, usvojeni 25. XII 2014. Evropska komisija je pohvalila napredak Crne Gore, posebno donošenje zakona u oblasti borbe protiv korupcije i reforme

pravosuđa, ali i dala smjernice za dalje ostvarivanje napretka u drugim oblastima od značaja. Ukazano je na značaj predstojećeg procesa implementacije zakona, kao i kadrovske i administrativne izgradnje institucija zaduženih za njihovo efikasno sprovođenje.

U Budvi je 8-9. IV 2015. održan X sastanak Parlamentarnog odbora EU i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje.

U Podgorici je 28-29. V 2015. održan VI sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, na kojem je razmotren napredak od prošlog sastanka Pododbora održanog u maju 2014.

Takođe u Podgorici 9. VI 2015. održan je VIII sastanak Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalni razvoj i 16. VI 2015. VIII sastanak Pododbora za industriju, trgovinu, carine, poreze i saradnju s drugim zemljama kandidatima.

Na VI sastanku Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje, održanom u Luksemburgu 22. VI 2015, pozdravljena je revizija Akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 i 24 i ohrabrena Crna Gora da obrati dodatnu pažnju na ostvarivanje opipljivijih rezultata i mjerljivog napretka u domenu vladavine prava, posebno u vezi sa slučajevima organizovanog kriminala i korupcije. U tom smislu ukazano je na potrebu daljeg unapređenja efikasnosti pravosuđa i daljeg jačanja novouspostavljenih institucija (Specijalnog tužilaštva i Agencije za antikorupciju), uz adekvatnu finansijsku podršku. Prepoznati su naponi Vlade na unapređenju fiskalne situacije i smanjenju sive ekonomije i pozdravljeno usvajanje Programa ekonomskih reformi, kao segmenta unaprijeđenog dijaloga sa Evropskom komisijom o ekonomskom upravljanju.

U Briselu je 24. VI 2015. održan VI sastanak Zajedničkog konsultativnog odbora između Crne Gore i Evropske unije, na kojem je potvrđen značaj učešća civilnog društva u pregovaračkom procesu i razmotrene teme položaja osoba sa invaliditetom i reprezentativnosti sindikata na svim nivoima socijalnog dijaloga.

Treći sastanak Posebne grupe za reformu javne uprave u Crnoj Gori održan je 29-30. VI 2015. Na sastanku je predstavljeno iskustvo prilikom sprovođenja Strategije za reformu javne uprave AURUM za period 2011 – 2016, kao i pripremne aktivnosti za izradu nove Strategije za period 2016 – 2020, koje su usmjerene ka ostvarivanju principa javne uprave uspostavljenih od strane SIGMA-e. Takođe, predmet sastanka bilo je i planiranje administrativnih kapaciteta, uspostavljanje ključnih reformi u oblasti upravljanja javnim finansijama, sprovođenje Zakona o državnim službenicima i namještenicima, pripreme za sprovođenje Zakona o upravnom postupku, sprovođenje Zakona o elektronskoj upravi itd. Dogovoreno je da se ubuduće sastanci Posebne grupe održavaju na godišnjem nivou.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Aktuelni pregovarački proces u izvještajnom periodu obilježile su dvije Međuvladine konferencije, održane 30. III 2015. u Briselu i 22. VI 2015. u Luksemburgu na kojima je Crna Gora otvorila četiri nova pregovaračka poglavlja (*16-Porezi, 30-Vanjski odnosi, 9-Finansijske usluge i 21-Transevropske mreže*), zaokruživši broj otvorenih pregovaračkih poglavlja na dvadeset, od čega su dva poglavlja privremeno zatvorena.

U okviru redovnog djelovanja pregovaračke strukture, u izvještajnom periodu je održano ukupno 17 plenarnih sastanaka radnih grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, kao i veliki broj koordinativnih sastanaka u užim timovima. Održan je jedan sastanak o početnim mjerilima za poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija i četiri sastanka o završnim mjerilima i to za poglavlja 29 – Carine, 28 – Zaštita potrošača i zdravlja, 18 – Statistika i 30– Vanjski odnosi.

Sjednica Pregovaračke grupe na kojoj su razmotreni tekstovi dvije pregovaračke pozicije i tri izvještaja o pregovaračkom poglavlju održana je 17. II 2015, dok je Kolegijum za pregovore održao dvije sjednice (23. IV 2015. i 18. V 2015.). Održane su javne debate o pregovaračkim poglavljima *14 - Saobraćajna politika i 15 – Energetika, 30 – Vanjski odnosi i 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata*, dok je 26. VI 2015, povodom obilježavanja druge godišnjice od usvajanja prvih akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 i 24 organizovana javna debata na temu: „Akcioni planovi za 23. i 24. poglavlje: gdje smo nakon dvije godine primjene“ .

U smislu ključnih dokumenata koje je Vlada usvojila u izvještajnom periodu u kontekstu usaglašavanja s propisima Evropske unije i ispunjavanja početnih mjerila u pojedinim pregovaračkim poglavljima, Vlada je 26. III 2015. usvojila Akcioni plan za postepeno usklađivanje sa pravnim tekovinama EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU. Vlada je 25. VI 2015. usvojila Akcioni plan za sprovođenje direktive o obaveznim strateškim rezervama nafte i/ili naftnih derivata i donijela Strategiju razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore 2015-2020 s Akcionom planom za usaglašavanje s pravnom tekovinom EU. Istog dana Vlada je donijela i Strategiju ribarstva Crne Gore 2015-2020 s Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i prevođenje pravne tekovine EU (čime je ispunjeno početno mjerilo za 13. poglavlje – Ribarstvo).

2.Strateški dokumenti i izvještaji

2.1.Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2015-2018.

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji koji predstavlja osnovni stratejski dokument u oblasti evropske integracije, je revidiran za period 2015 – 2018, kako bi se predstojeće obaveze prilagodile planovima za ispunjenje mjerila po poglavljima pravne tekovine i **usvojen je na sjednici Vlade 5. II 2015.** Izmjene u

revidiranom dokumentu se odnose na dopunu strategijskog i zakonodavnog okvira, kao i povezivanje nove pravne tekovine s odgovarajućim propisima i strategijskim dokumentima. Takođe, došlo je do prilagođavanja procjene neophodnih administrativnih kapaciteta za ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog procesa. U cilju efikasnog praćenja stepena realizacije obaveza propisanih ovim dokumentom, Vlada je usvojila dva kvartalna izvještaja o realizaciji (9. IV i 9. VII 2015). Za prvu polovinu 2015, od ukupno 169 zakona i podzakonskih akata realizovano je 112, odnosno 66%. Takođe, od 40 strategijskih dokumenata, ispunjeno je 33, što čini 83 odsto.

2.2. Adaptacija akcionih planova za poglavlja 23 i 24

Nakon posvećenog polugodišnjeg rada i kontinuirane komunikacije s Evropskom komisijom tim povodom, Vlada Crne Gore je 19. II 2015. usvojila **adaptirane Akcione planove za pregovaračka poglavlja 23. i 24.** Cilj revizije je bio upodobljavanje mjera i indikatora s potrebama ispunjenja privremenih mjerila.

Evropska komisija u ovoj oblasti napredak procjenjuje u velikoj mjeri uz pomoć ekspertske misije. Tokom *marta 2015.* realizovano je ukupno 5 ekspertske misije u 23. poglavlju: 2 u oblasti pravosuđa (o funkcionisanju Tužilačkog i Sudskog savjeta i o sudskoj statistici i PRIS-u), 2 u oblasti ljudskih prava (institucionalni kapaciteti Ministarstva ljudskih i manjinskih prava i institucionalni kapaciteti Zaštitnika ljudskih prava i sloboda) i 1 u oblasti antikorupcije (o sukobu interesa i prijavama imovine). Tokom *aprila 2015.* realizovana je misija u okviru 24. Poglavlja - u oblasti sprečavanja pranja novca, a tokom *juna 2015.* je održana misija na temu vanjskih granica. Do kraja 2015. planirano je još 5 ekspertske misije: 2 u oblasti korupcije, 2 u oblasti ljudskih prava i 1 u oblasti trgovine ljudima.

Savjet za vladavinu prava je održao dvije sjednice i to 6. IV 2015. i 2. VI 2015, na kojima su razmatrani ostvareni rezultati i dalje aktivnosti u realizaciji obaveza iz Akcionih planova za 23. i 24. poglavlje.

3. Politički dijalog s Evropskom unijom

Nastavljen je dijalog između predstavnika Crne Gore i predstavnika država članica Evropske unije, kao i predstavnika institucija Evropske unije:

- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** primio je 16. II 2015. u Podgorici potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova Kraljevine Belgije **Didijea Rejndersa**. Sa Rejndersom su se susreli i predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić** i potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić**.
- 11. III 2015. predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** boravio je u zvaničnoj posjeti njemačkoj pokrajini Baden Virtemberg, tokom koje se susreo sa predsjednikom Vlade te pokrajine **Vinfridom Krečmanom**.

- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** primio je 18. III 2015. potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova Slovačke Republike **Miroslava Lajčaka**, koji je boravio u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori. Tokom posjete Crnoj Gori, sa Lajčakom su se susreli i predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić** i potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić**. Nakon sastanka Lukšić i Lajčak potpisali su *Protokol između Vlade Slovačke Republike i Vlade Crne Gore o bilateralnim sporazumima koji regulišu slovačko-crnogorske odnose*.
- 27. III 2015. predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** boravio je u zvaničnoj posjeti Bugarskoj, kojom prilikom se susreo sa predsjednikom Vlade Republike Bugarske **Bojkom Borisovim**, predsjednikom Republike Bugarske **Rosenom Plevnelijevim** i predsjednicom Narodnog Sobraanja Republike Bugarske **Ceckom Cačevom**. Tokom susreta predsjednika vlada, ministri kulture dvije zemlje **Pavle Goranović** i **Veždi Rašidov** potpisali su *Sporazum o saradnji u oblasti kulture*.
- Predsjednik Vlade **Milo Đukanović** primio je 8. IV 2015. delegaciju Parlamentarnog odbora Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje, koja je boravila u službenoj posjeti Crnoj Gori.
- 14-15. IV 2015. predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** boravio je u zvaničnoj posjeti Briselu, kojom prilikom se susreo sa predsjednikom Evropske komisije **Žan-Klodom Junkerom**. Tokom boravka u Briselu, premijer Đukanović sastao se 14. IV 2015. sa predsjednikom Evropskog savjeta **Donaldom Tuskom** i 15. IV 2015. sa komesarom Evropske unije za susjedsku politiku i pregovore o proširenju **Johanesom Hanom**.
- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** prisustvovao je 21. IV 2015. u Briselu sastanku Zapadno-balkanske šestorke i zvaničnika Evropske komisije, kojom prilikom se sastao s komesarom Evropske unije za susjedsku politiku i pregovore o proširenju **Johanesom Hanom** i komesarkom Evropske unije za saobraćaj **Violetom Bulc**. Tokom posjete Briselu, premijer Đukanović se sastao i s visokom predstavnicom EU za spoljnu politiku i bezbjednost **Federikom Mogerini**.
- 6-7. V 2015. predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** boravio je u radnoj posjeti Berlinu, tokom koje se susreo sa ministrom vanjskih poslova SR Njemačke **Frankom Valterom Štajnmajerom**. Tokom boravka u Berlinu, premijer Đukanović se sastao i sa članovima Odbora za evropske poslove njemačkog Bundestaga, kao i sa predstavnicima KfW banke - direktorom za Jugoistočnu Evropu **Kristofom Tiskensom** i direktorom Odjeljenja za infrastrukturu i saobraćaj **Kirkom Mildnerom**. Premijer Đukanović je prilikom posjete Njemačkoj bio i gost **Njemačkog društva za spoljnu politiku, Istočnog odbora njemačke privrede** i **Fondacije Konrad Adenauer**.
- Predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** primio je 12. V 2015. ministra vanjskih poslova Republike Latvije **Edgarsa Rinkeviča**, koji je boravio u službenoj posjeti Crnoj Gori. Sa Rinkevičem se tokom boravka u Podgorici istog dana susreo i predsjednik Skupštine **Ranko Krivokapić**.

- 26. V 2015. predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** susreo se u Podgorici sa predsjednikom Republike Italije **Serđom Matarelom**, koji je boravio u prvoj zvaničnoj posjeti Crnoj Gori od sticanja nezavisnosti. Istog dana Matarelu je, u odvojenu posjetu, primio i predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić**.
- Premijer **Đukanović** susreo se 3. VI 2015. sa predsjednikom Sabora Republike Hrvatske **Josipom Lekom**, koji je boravio u službenoj posjeti Crnoj Gori. S Lekom se 4. VI 2015. susreo i predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić**.
- Ministar za Evropu, integracije i vanjske poslove Republike Austrije **Sebastijan Kurc** boravio je 19. VI 2015. u službenoj posjeti Crnoj Gori, kojom prilikom se susreo sa predsjednikom Vlade Crne Gore **Milom Đukanovićem** i potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova i evropskih integracija **Igorom Lukšićem**.
- Tokom zvanične posjete Slovačkoj 22. VI 2015. predsjednik Vlade **Milo Đukanović** imao je susrete s potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih i evropskih poslova **Miroslavom Lajčakom** i predsjednikom Vlade Republike Slovačke **Robertom Ficom**.
- Tokom zvanične posjete Briselu predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić** susreo se 24. III 2015. sa **Martinom Šulcom**, predsjednikom Evropskog parlamenta.
- 10. II 2015. Predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić** primio je **Žan Erika Pakea**, direktora za Zapadni Balkan u Generalnom direktoratu za susjedsku politiku i pregovore o proširenju Evropske komisije. Sa Pakeom su se odvojeno susreli i potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić**, potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem **Vujica Lazović** i ministar rada i socijalnog staranja **Predrag Bošković**.
- Povodom 9. maja, Dana Evrope, predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić** sastao se 8. V 2015. s **rezidentnim ambasadorima zemalja Evropske unije i SAD-a**.
- Potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić** boravio je 24. III 2015, na poziv saveznog ministra vanjskih poslova SR Njemačke **Franka Valtera Štajnmajera**, u zvaničnoj posjeti Berlinu. Pored Štajnmajera, potpredsjednik Lukšić se susreo i sa savjetnikom kancelarke Merkel za spoljnu i bezbjednosnu politiku **Kristofom Hojzgenom**.
- Ministri vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić** i saobraćaja i pomorstva **Ivan Brajović** učestvovali su 25. III 2015. na Zapadno-balkanskoj konferenciji u Prištini, koja je održana na temu "Unaprijeđena povezanost u okviru regiona i regiona sa EU".
- 11. V 2015. potpredsjednik Vlade za evropske integracije i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić** primio je ministra vanjskih poslova Republike Latvije **Edgarsa Rinkeviča**.
- Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić** sastao se 2. VI 2015. u Parizu sa državnim sekretarom za evropske

poslove u Ministarstvu vanjskih poslova i međunarodnog razvoja Francuske **Arlemom Dezirom**.

4.Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Crna Gora nastavlja da aktivno i odgovorno sprovodi pristupne obaveze, u interesu efikasne implementacije usvojenog zakonodavnog okvira, posebno u oblastima ključnim za ukupni uspjeh pregovaračkog procesa.

Usvajanje i implementacija uspostavljenog zakonodavnog okvira

Usvajanjem seta pravosudnih zakona u Skupštini (o Ustavnom sudu, o Sudskom savjetu i sudijama, o sudovima, o državnom tužilaštvu i Specijalnom tužilaštvu) 26. II 2015. **zaokružen je zakonodavni okvir u oblasti pravosuđa** i stvoren osnov za dalje jačanje nezavisnosti, efikasnosti, profesionalnosti i odgovornosti u pravosuđu. Nakon raspisanog javnog oglasa u maju 2015, u junu 2015. je izabran Glavni specijalni tužilac i 8 od planiranih 10 specijalnih tužilaca (za preostala 2 planiran je novi oglas). Tužilaštvo je već preuzelo predmete iz svoje nadležnosti od viših tužilaštava, kao i započelo samostalno pokretanje daljih postupaka. Donijet je Zakon o izmjenama Zakonika o krivičnom postupku koje se odnose na definisanje početka krivičnog postupka; proširenje kataloga mjera tajnog nadzora, kruga lica na koje se mjere tajnog nadzora mogu primijeniti, organe koji ih mogu odrediti, a propisano je i duže vrijeme njihovog trajanja. Unaprijeđene su odredbe o dostavljanju podataka o elektronskom komunikacijskom saobraćaju i bankovnim računima i bankarskim transakcijama; uvedeno je pravo oštećenog da podnese pritužbu na rješenje o odbačaju krivične prijave.

U dijelu formiranja buduće Agencije za sprječavanje korupcije, Skupština je izabrala Savjet Agencije 26. VI 2015.

Posljednjim izveštajem GRECO-a iz decembra 2014, konstatovano je da je Crna Gora od ukupno 9 preporuka upućenih u dijelu finansiranja političkih partija uspješno sprovela 7, dok su 2 djelimično sprovedene. Takođe, 21. II 2015. Viši sud u Bijelom Polju poništio je prvostepenu presudu pljevaljskog Osnovnog suda akterima kupovine glasova, na način da je direktoru Centra za socijalni rad u Pljevljima Jusu Ajanoviću i službeniku te institucije Erminu Nuhanoviću izrekao šest mjeseci zatvora.

Transparentnost pristupnog procesa

Crnogorska javnost se u kontinuitetu informiše o svim aspektima pregovaračkog procesa. Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je, u saradnji s Delegacijom Evropske unije i Britanskim savjetom, 11. III 2015. na konferenciji za medije, predstavilo novi sajt za informisanje javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji - www.eu.me - u okviru kojeg široj javnosti postaju dostupni ključni dokumenti i informacije iz pristupnog procesa.

Tokom izvještajnog perioda održan je 29. I 2015. sastanak *Konsultativnog tijela* za praćenje implementacije Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2014-2018 i 08. IV 2015. sastanak *Operativnog tijela* za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2014 – 2018.

U kontekstu sprovođenja Akcionog plana Strategije informisanja, nakon sprovedenog javnog konkursa, izabrana je pjesma procesa evropske integracije, kompozicija „Pokreni se“ autorskog tima Marko Đurović, Zlatko Jovović i Dejan Božović. Nakon izbora pjesme raspisan je i konkurs za izradu TV video spota pobjedničke kompozicije. Takođe, u skladu s Akcionim planom, u martu 2015. objavljeni su rezultati konkursa za radio stanice u Crnoj Gori za snimanje serijala od sedam emisija na temu pristupanja Crne Gore EU, uključujući i programe podrške EU. Na osnovu kriterijuma iz konkursa, stručni žiri je odlučio da se odobri koncept emisija koji je podnijela radio stanica Antena M. **16. IV 2015. MVPEI je objavilo rezultate konkursa za elektronske medije za tri reportaže** na temu pristupanja Crne Gore EU, uključujući i programe podrške EU koji je raspisan u okviru naprijed navedenog projekta "Informisanje javnosti o evropskim integracijama i podršci IPA u Crnoj Gori". Na osnovu kriterijuma predloženih u okviru konkursa, stručni žiri je odlučio da se odobre koncepti reportaža koje su podnijeli slijedeći elektronski mediji:

1. RTV „Atlas“ – Kvalitet života građana u lokalnim zajednicama kao mjerilo uspjeha EU integracija;
2. TV „Vijesti“ - Ribarstvo i EU; i
3. TV „Prva“ - Na pragu EU.

Tokom izvještajnog perioda održano je više sastanaka i konsultacija s predstavnicima civilnog sektora/nevladinih organizacija, u kontekstu ustanovljenih obrazaca komunikacije i dobre prakse konsultacija sa predstavnicima nevladinih organizacija o pojedinim aspektima procesa pristupanja. **11. V 2015.** u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Kancelarije glavnog pregovarača i Fondacije Konrad Adenauer, održan je radni doručak predsjednika i članova Operativnog tijela za sprovođenje Strategije informisanja javnosti sa glavnim i odgovornim urednicima crnogorskih medija. Na sastanku su predstavljene buduće aktivnosti u procesu evropske integracije i sumirana dosadašnja saradnja između medija i Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, odnosno pregovaračke strukture.

Ljudska i manjinska prava

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji s Upravom za kadrove uradilo je istraživanje i pripremilo informaciju o zastupljenosti *manjinskih naroda* i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima, organima državne uprave,

organima lokalnih uprava, sudovima i Državnom tužilaštvu, koju je Vlada Crne Gore, na sjednici od 20. VIII 2015. razmotrila i usvojila. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je Informaciju dostavilo Odboru za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, a sa istom su upoznati i organi obuhvaćeni Informacijom. Zaključkom Vlade zaduženi su svi nadležni organi obuhvaćeni ovom Informacijom da sprovode aktivnosti sadržane u Predlogu mjera iz Informacije.

U dijelu kreiranja uslova za efektivnu socijalnu inkluziju osoba sa invaliditetom, Vlada Crne Gore je, u cilju realizacije Strategije za integraciju osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori 2008-2016 sa akcionim planovima, u dijelu koji se odnosi na pristupačnost objekata u javnoj upotrebi, zaključkom br. 08-1335/3 od 31. X 2013. usvojila Akcioni plan prilagođavanja 13 prioritetnih javnih objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom za 2014. Od ukupno 13 objekata, sedam je u Podgorici, tri u Nikšiću, dva u Beranama i jedan u Pljevljima. Kapitalnim budžetom Crne Gore za 2014. izdvojena su sredstva u iznosu od 400.000€ za realizaciju Akcionog plana, od čega 131.000€ za tehničku dokumentaciju i 269.000€ za izgradnju elemenata pristupačnosti. U toku 2014. urađena je i revidirana projektna dokumentacija za svih 13 objekata. Kapitalnim budžetom za 2015. obezbijedena su sredstva u iznosu od 450.000€ za nastavak realizacije predmetnih aktivnosti. Nakon sprovedene procedure javnih nadmetanja izabrani su najpovoljniji ponuđači za izvođenje radova na slijedećim objektima: Poreske uprave u Podgorici, Centra za socijalni rad u Podgorici, Skupštine Crne Gore u Podgorici, JZU Dom zdravlja - služba laboratorije i rentgena u Pljevljima i Doma zdravlja „Dr Niko Labović“ - služba izabranog doktora za žene u Beranama. Ukupna vrijednost ugovorenih radova iznosi 434.565,26€.

U toku su aktivnosti na izvođenju radova na predmetnim objektima, uz napomenu da su ugovori za objekte Poreske uprave i Centra za socijalni rad u Podgorici potpisani u prvoj polovini godine, dok su ugovori za izvođenje radova na ostalim objektima potpisani u drugoj polovini 2015: za Skupštinu Crne Gore u Podgorici ugovor je potpisan 17.VI 2015, za JU Dom zdravlja-služba laboratorije i rentgena u Pljevljima ugovor je potpisan 13. VIII 2015, dok je za JU Dom zdravlja "Dr. Niko Labović" u Beranama ugovor potpisan 19. VIII 2015.

U dijelu zapošljavanja osoba sa invaliditetom, u julu 2008. je donijet Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, kojim se, po prvi put u cjelini uređuje složena i specifična oblast profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Shodno preporukama Operativnog tijela za regulatornu reformu, kao i preporukama Komisije za kontrolu državne pomoći, u narednom periodu izvršene su izmjene i dopune istog tokom 2010. i 2011. Za sprovođenje ovog zakona donijeta su podzakonska akta, u skladu sa standardima međunarodnih institucija i Evropske Unije, čime je zaokružen pravni okvir za primjenu Zakona.

Ovim zakonom se uvodi obaveza poslodavca da zaposli određeni broj lica sa invaliditetom u zavisnosti od ukupnog broja zaposlenih (kvotni sistem), s tim da je

poslodavac, koji ne izvrši ovu obavezu, dužan da uplati poseban doprinos Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, koji je, po Zakonu, organizovan u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore. Pored sredstava iz posebnog doprinosa, koji uplaćuju poslodavci, sredstva Fonda se mogu obezbijediti i iz drugih izvora: iz budžeta jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji lice s invaliditetom ima prebivalište, iz donacija i pomoći od strane domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica i iz drugih izvora u skladu sa zakonom. U dosadašnjoj primjeni zakona, obezbjeđivanja sredstava iz ovih izvora nije bilo. Sredstva Fonda su namijenjena za mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije, u kojima učestvuju nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, sufinansiranje posebnih organizacija za zapošljavanje, programe aktivne politike zapošljavanja u kojima učestvuju lica sa invaliditetom, subvencije, finansiranje grant šema i drugih programa za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom utvrđena je obaveza zapošljavanja određenog broja lica sa invaliditetom, zavisno od ukupnog broja zaposlenih (kvotni sistem). Poslodavac, koji nije ispunio kvotu, uplaćuje na poseban račun Budžeta Crne Gore - Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom, doprinos u utvrđenom iznosu. Kvota za zapošljavanje lica sa invaliditetom se ne odnosi na poslodavce koji imaju do 20 zaposlenih. Međutim, ukoliko imaju do 20 a više od 10 zaposlenih, a nemaju zaposlenih lica sa invaliditetom, imaju obavezu plaćanja posebnog doprinosa. Organizacije, odnosno udruženja lica sa invaliditetom kada se pojavljuju kao poslodavci, oslobođeni su obaveze plaćanja ovog posebnog doprinosa za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Zakonom se daje pravo poslodavcu koji zaposli lice sa invaliditetom da koristi subvencije koje se odnose na:

- bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom;
- subvencije zarade lica sa invaliditetom koje zaposli.

I dalje je evidentno, međutim, da se poslodavci radije opredjeljuju za uplatu posebnog doprinosa nego za zapošljavanje lica sa invaliditetom, dok sa druge strane postoji i situacija da poslodavac zaposli lica sa invaliditetom, ali ne koristi subvencije koje mu omogućava Zakon. Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, na dan 1. IX 2015. kao zaposleno je registrovano 121 lice sa invaliditetom, od čega 47 žena i 74 muškaraca. 38 lica sa invaliditetom je zaposleno na određeno, a 83 lica na neodređeno, dok 86 poslodavaca prima subvenciju. Učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta-pomagača u radu lica sa invaliditetom koristi 14 lica sa

invaliditetom, kod 9 poslodavaca, dok je prilagođavanje radnog mjesta omogućeno za 12 lica sa invaliditetom, kod 7 poslodavaca.

Savjet za zaštitu od *diskriminacije* kojim predsjedava potpredsjednik Vlade, a u čijem je sastavu još 5 ministara i 5 predstavnika nevladinih organizacija, održao je do sada 11 sjednica, a u pripremi je 12. sjednica Savjeta koja će biti održana polovinom oktobra 2015. Svu logističku i tehničku podršku radu Savjeta obezbjeđuje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Direktorat za unapređenje i zaštitu ljudskih prava. Članovi Savjeta za svoj rad ne primaju nadoknade kao ni predstavnici Ministarstva koji obezbjeđuju podršku radu Savjeta.

U domenu *rodne ravnopravnosti* usvojen je 26. VI 2015. u Skupštini Crne Gore Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Zakonom je proširen obim sankcija koje se tiču diskriminacije po osnovu pola, te kršenja principa jednakog tretmana muškaraca i žena u određenim oblastima života, uključujući i diskriminaciju prema ženama usljed trudnoće. Zakon je usklađen sa Zakonom o zabrani diskriminacije, Zakonom o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao i pravnom tekovinom EU. Tu se prije svega misli na usklađenost definicije diskriminacije po osnovu pola sa definicijama posredne i neposredne diskriminacije u skladu sa standardima EU. Vlada je na sjednici od 20. VIII 2015. usvojila Informaciju o učešću žena u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti, a na sjednici od 27. VIII 2015. usvojila Smjernice za stvaranje povoljnog ambijenta za žensko preduzetništvo u lokalnim zajednicama. Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti sprovodi obuke u cilju jačanja svijesti o potrebi poštovanja jednakih mogućnosti i ravnopravnosti polova.

U oblasti *zaštite prava pripadnika LGBTI populacije*, u smislu nastavka politike pokrenute "Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba 2013 – 2018", realizuju se godišnji akcioni planovi za njeno sprovođenje koji predviđaju realizaciju niza mjera u cilju zaštite ove društvene grupe. To se prevashodno odnosi na mjere u oblasti ljudskih prava LGBT osoba, u okviru kojih se posebno izdvajaju mjere iz Akcionog plana za 2015. koje su u nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava, kao što su: jačanje kapaciteta i promovisanje antidiskriminatornog ponašanja kroz kontinuirano sprovođenje seminara/radionica i treninga prema utvrđenom Planu implementacije antidiskriminacionog zakonodavstva kojim su, u ovoj godini, obuhvaćeni predstavnici državnog tužilaštva (u toku je sprovođenje ciklusa edukacije) medijska kampanja posvećena zabrani diskriminacije najranjivijih društvenih grupa (LGBT, osobe sa invaliditetom, Romi, žene) – u okviru koje se realizuje projekat učenja o različitim iskustvima registrovanog partnerstva (Francuska, Njemačka, Holandija, Engleska i Vels), kao pretpostavke definisanja političkih uslova kod izbora modela koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima (urađen je Nacrt komparativne analize Registrovanog partnerstva kao model uređenja istopolnih zajednica u zemljama članicama EU).

Crna Gora predano radi na kreiranju preduslova za *smanjenje stope prekida školovanja od strane romske i egipćanske djece i niskog udjela ženske romske*

populacije u ukupnoj učeničkoj populaciji. Redovno se prate postignuća djece koja su u riziku od napuštanja školovanja, predlažu mjere za prevazilaženje problema, porodice obilaze i ostvaruje neposredan kontakt sa njima (učiteljice, stručni saradnici gradskih škola). Posredstvom posebnog formulara vodi se evidencija o djeci u riziku od napuštanja školovanja od strane njihovih odjeljenskih starješina, a sumiraju ih školski koordinatori za obrazovanje romskih i egipćanskih učenika (pedagozi/psiholozi). Na redovnim mjesečnim sastancima školskih koordinatora, predstavnika Ministarstva prosvjete, Zavoda za školstvo, i drugih partnera, analiziraju se školske aktivnosti u ovom pravcu, i/ili predlažu mjere u saradnji sa partnerima. Šest medijatora angažovanih u osnovnim školama, koji kontinuirano saraduju sa nastavnicima i stručnim službama škola, vodi računa da djeca redovno pohađaju nastavu u interesu unapređenja njihovih školskih postignuća.

U pogledu mogućnosti zapošljavanja za pripadnike romske i egipćanske populacije na dan 31. III 2015. na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore nalazila su se 1.394 lica koja su se deklarirala kao pripadnici populacije Roma i Egipćana, od kojih žena 602 (43,19%). U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija, na isti dan, učestvuje sa 3,99%. U strukturi pripadnika romske i egipćanske populacije najveće učešće imaju lica bez zanimanja i stručne spreme, sa 94,84% (učešće žena 43,27%), dok lica sa završenim III, IV i V stepenom stručne spreme, učestvuju sa 5,16%.

Posmatrano po opštinama, najveći broj prijavljenih lica, pripadnika Roma i Egipćana, nalazi se na evidenciji Područne jedinice Podgorica, za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje – 46,08% (učešće žena 42,52%), zatim na evidenciji Područne jedinice Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat – 14,13% (učešće žena 49,74%), Područne jedinice Nikšić, za opštine Nikšić, Šavnik i Plužine – 13,41% (učešće žena 39,57%), Područne jedinice Berane, za opštine Berane, Andrijevica, Plav i Rožaje – 12,12% (učešće žena 42%), Područne jedinice Bar, za opštine Bar, Budva i Ulcinj – 8,03% (učešće žena 43,75%), Područne jedinice Bijelo Polje, za opštine Bijelo Polje i Mojkovac – 5,30% (učešće žena 41,89%) i Područne jedinice Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak – 0,93% (učešće žena 46,15%). Od ukupnog broja prijavljenih lica, kategoriji mladih od 15 do 25 godina pripada 479 lica ili 34,36%, (212 žena ili 44,26%).

U periodu od 01. I 2015. – 31. III 2015. na evidenciju Zavoda za zapošljavanje prijavilo se 28 lica koja su se deklarirala kao Romi i Egipćani, od čega 16 ili 57,14% žena. U istom periodu u programe aktivne politike zapošljavanja uključena su 23 lica (10 žena ili 43,48%): u 4 lokalna javna rada u Podgorici, Nikšiću, Tivtu i Herceg Novom uključeno je 13 lica (tri žene). U program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje „frizer za žene“, u Podgorici, uključeno je 9 lica (šest žena), dok je u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje „sobarica“, koji se realizuje u Tivtu, uključeno jedno lice ženskog pola.

Suzbijanje sive ekonomije

Vlada se, u punoj mjeri, posvetila aktivnostima na planu sprečavanja nelegalnog poslovanja, i to kroz pokretanje snažne kampanje, intenzivniji rad inspekcijskih službi i, posebno, kroz rad *Komisije za borbu protiv sive ekonomije*. Poseban segment posvećen je unapređenju regulatornog okvira u dijelu pooštavanja kaznene politike i stvaranju pretpostavki za preduzimanje efikasnijih mjera na suzbijanju neformalnog sektora. Usvojen je *Zakon o sprečavanju nelegalnog poslovanja* čijom implementacijom je unaprijeđen poreski sistem kroz uvođenje efikasnih mehanizama za veću naplatu poreskih obaveza.

Socijalni dijalog

Kada je u pitanju socijalni dijalog, treba istaći da su u aprilu 2015. Ministarstvo rada i socijalnog staranja, socijalni partneri (Unija poslodavaca Crne Gore, Unija slobodnih sindikata Crne Gore i Savez sindikata Crne Gore) i Međunarodna organizacija rada potpisali Memorandum o razumijevanju između Vlade Crne Gore, socijalnih partnera i Međunarodne organizacije rada o Programu dostojanstvenog rada za 2015-2017. godinu.

Jedan od tri prioriteta Programa dostojanstvenog rada jeste i jačanje socijalnog dijaloga. Dalje unapređenje tripartitnog socijalnog dijaloga predstavlja i ostaje osnovna vrijednost i prioritet MOR-a. U toku procesa konsultacija o Programu dostojanstvenog rada, istaknuta je potreba za daljim jačanjem Socijalnog savjeta na nacionalnom nivou, ali i dalje jačanje Socijalnih savjeta na lokalnom nivou.

U cilju rješavanja glavnih izazova s kojima se Crna Gora suočava u oblasti socijalne politike i zapošljavanja, Vlada Crne Gore je 25. VI 2015. usvojila Program reforme politike zapošljavanja i socijalne politike 2015-2020. Isti dokument je proslijeđen Evropskoj komisiji. U Programu se pružaju odgovori na izazove u oblasti tržišta rada, zapošljavanja, razvoja vještina i znanja, socijalne pravde i socijalne inkluzije. Pored odabira adekvatnih mjera i aktivnosti za rješavanje izazova u tim oblastima, Program je posvećen daljoj izgradnji administrativnih kapaciteta, efikasnom upravljanju i institucionalnim reformama. Indikativna sredstva opredijeljena za ostvarivanje cjelokupnih ciljeva Programa iznose oko 68 miliona eura.

Prostorno planiranje

U oblasti prostornog planiranja u toku je izrada nacрта Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore čiji period primjene je 2015 - 2030. Ovaj dokument ima dugoročni i razvojni karakter, a cilj je postizanje ravnomjernog i integralnog razvoja Primorskog regiona. Razvoj turizma, prema ovom dokumentu, biće temelj budućeg razvoja, pa je, shodno navedenom Prostornom planu, planirano isključenje širenja stambenih zona u pojasu od 1000m (obalni pojas), a data je mogućnost razvoja turizma visokog kvaliteta.

Projekcija je da će u III fazi, odnosno u periodu 2025 – 2030, Primorski region biti razvijena visoko-kvalitetna turistička destinacija sa ostvarenim višim životnim standardom lokalnog stanovništva i realizovanim infrastrukturnim projektima, sa

uspostavljenim visokim nivoom zaštite prostora, čime bi bila ostvarena vizija i planski koncept ovog planskog dokumenta.

U izradi ovog dokumenta su implementirane preporuke studije CAMP (Coastal Area Management Programme - Program integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore) koje se odnose na dugoročnu zaštitu prostora – zaštitu okoline, historijskih objekata i ekološku održivost.

5. Dokumenti Evropske unije o napretku Crne Gore u pristupnom procesu

Vlada Crne Gore je 30. IV 2015. usvojila *Prilog za Izvještaj Evropske komisije o napretku za period od 1. IX 2014. - 1. IV 2015.* Od ove godine Evropska komisija je uspostavila novu metodologiju u izvještavanju i postavila sistem za poređenje stepena usklađenosti s obavezama koje proizilaze iz članstva, upoređujući sve države Zapadnog Balkana koje se nalaze u procesu evropske integracije i Tursku. U prvoj godini primjene nove metodologije sačinjavanja Izvještaja o napretku, ista će se odnositi na: *vladavinu prava* tj. političke kriterijume, reformu javne uprave i pojedina poglavlja pravne tekovine: 5 – *Javne nabavke*, 18 – *Statistika* i 32 – *Finansijski nadzor*.

Evropski parlament je 11. III 2015. usvojio *Rezoluciju o napretku Crne Gore za 2014.* U ovom dokumentu iznijet je niz pohvala na račun crnogorske integracije u EU, kao i date smjernice za dalje djelovanje u cilju ostvarivanja napretka u pojedinim oblastima. Pohvaljena je dinamika procesa pregovora, kao i donošenje antikorupcijskog zakonodavstva i izbor VDT-a i pozdravljen stepen usaglašenosti s vanjskom politikom EU.

Zaključak

Pristupni pregovori Crne Gore nastavljaju se očekivanom dinamikom, uz naglašenu odgovornost prema definisanim aktivnostima i rokovima i uz spoznaju da je neophodno dalje jačanje administrativnih kapaciteta u pravcu implementacije ustanovljenog zakonodavnog okvira.

Sa četiri nova pregovaračka poglavlja otvorena u izvještajnom periodu, Crna Gora nastavlja pristupne aktivnosti u duhu razumijevanja izazova i potrebe postizanja vidljivih i konkretnih rezultata, posebno u poglavljima koja se tiču vladavine prava, u kojima su akcioni planovi za poglavlja 23 i 24 adekvatno i efikasno adaptirani, kako bi odražavali interes postizanja rezultata posredstvom dodatnih aktivnosti i u realno definisanim rokovima.

Crna Gora ostaje dosljedna izvornim vrijednostima koje proces evropske integracije sa sobom nosi i spremna da doprinese njenoj daljoj afirmaciji i uspješnoj realizaciji predviđenih aktivnosti. U duhu saradnje sa ostalim partnerskim institucijama u procesu i uz shvatanje da je Evropska unija zajednički društveni cilj i interes.